

naznanil „visočavo nekterih hribov in ravnin; v „Mittheilungen des Musealvereins für Krain“ je gosp. Karl Deschmann priobčil 1298 tacih visomer pod naslovom: „Zusammenstellung der bisher gemachten Höhenmessungen in Krain“, pa pridjal nekoliko mer na Koroškem, Štajarskem in Primorskem. Ta natančno pretresena sestava je prišla zdaj tudi v posebni knjižici na svitlo v tiskarnici Kleimajer-jevi v Ljubljani.

Cvetice.

Po Schiller-ji Luíza Pesjak-ova.

Hčerke mladoletja solnca,
Cvetke vé, livadni kras,
Odgojila le k veselji
Je narava mila vas.
Krilo tkano z lučjo zore
Vam ste vezli roki Flore
Z barvnim lišpom prelepó.
Deteta, žalujte! zala,
Duše vam ni darovala,
V noč zavila vas temno.

Slavec peva in škrjanec
Od ljubezni presladké,
In mamivno svitile veše
Vam v naročje frfolé.

Ali čaše vaše krone
Bokala vam hči Dione
Za blazino sladko ni?
Deca, jokajte! premila,
Ker ljubezen vam vdihnila
Ni čutila, ki blaži.

Če me Ani spred obličja
Tud' pregnal je majke sklep,
Kedar trgam za njo cvetke,
Vas, ljubezni znam prelep —
Jezik, srce in živetje
Navdušilo to početje
Vam, poslanci nemi, je,
Ino Bog bogov vlada
V vaših listih, in varuje
V njih božestvo svoje vse.

Dopisi.

V Buda-Peštu 10. aprila V. — Najvažnejša dogodba tega tedna so bile razprave v gospôski zbornici o drugi a dresi zbornice poslancev. Grof Ciráki je nasvetoval, naj gospôska zbornica te adrese ne potrdi, ter je v dolgem jedernem govoru dokazoval, da vpeljanje zakona 1848. leta brez prenapredbe in pa vlastno ogersko ministerstvo ne more biti narodu na blagor. Grof Ant. Séčen je ta nasvet Cirák-ov s tako prepričavno besedo zagovarjal, da se je od začetka kazalo, da adresa ne bo potrjena. Skoraj cela velika duhovščina in veliko število plemenitašev stare korenine so véрно stali na strani Cirákovi. Al kmalo se je število nasprotne stranke tako zmnožilo, da je padel nasvèt Cirákov, in adresa je večino glasov, (sicer le 4 več) dobila. Stari, skušeni možje so bili večidel zoper adreso, mlajši, gorkokrvnejši pa za adreso. V poslednjih dnéh je neki mnogo mlajših plemenitašev z dežele adresi na pomoč prihitelo, kateri se dosihmal v gospôski zbornici še niso prikazali, dasiravno

zborovanje že dosto dolgo traja. — Vse na to kaže, da bodo mirnejši zastopniki in velikaši kakor leta 1848. brez vspeha glas povzdigovali, za blagor domovine. — Al v tem ste si pa o bé zbornici popolnoma enaki, da nobena neče od kakega družega naroda na Ogorskem nič vedeti kakor samo od madjarskega; nikdar nikoli se ne sliši drugače, kakor „a magyar nép“ (madjarski narod). Ali Madjari res mislijo, da ni treba drugim narodom na Ogorskem ravno takih pravic, kakor madjarskemu? Madjari zdaj tirjajo postave od 1848. leta brez prenapredbe, in to iz čiste postavoljubnosti! Vse zdaj obstoječe postave in razmere imajo za nepostavne, ker niso v smislu postav leta 1848. Davki posrednji in neposrednji čedalje bolj na dolg ostajajo. Res je, da Ogorsko tudi revščina tare, ali ravno bolj revni so bolj voljni davke plačevati, kakor premožni, in če prav revni nekaj davkov dolžni ostanejo, to vendar ne znaša toliko, kakor če premožnejši z davki zaostajajo. Govori se, da deželni zbor misli zahtevati, da bi se vsi neposredni davki, t. j. od zemljišč, od hiš, od dohodkov in osebni davek ne pobirali za državni zaklad, ampak za deželne potrebe. Ali bi se s takimi razmerami ohranila avstrijska državna jednota? Javalne. — Zbornica poslancev je zdaj razdeljena na mnogo odborov, kateri imajo različne predloge za skupno posvetovanje cele zbornice napraviti, n. pr.: predlog o vzajemnih zadevah cele Avstrije, predlog, kako se imajo zadeve bogočastja in šolskega podučevanja vravnati, predloge o deželnih političnih in sodniških postavah, itd. Predno bo vse to gotovo, preteče dosti časa, zato se ne vé, kako dolgo bo še trajal ogerski deželni zbor; znabiti, da tudi več let, kakor se je pred letom 1848. večkrat zgodilo, ako ne pritisnejo nenavadne dogodbe, kakor je n. pr. vojška. — Naj Vam še povem, da imamo po prav mehki zimi prav lepo gorke spomlad. Ker je sušca meseca, pa pa tudi svečana in prosenca zeló deževalo, je zemlja dobro napojena, zatorej vse tako hitro zeleni in poganja, da je veselje. Sadje je deloma že odcvelo ali pa še cvetè; ako pozneje ne pritisne mraz, bo mnogo sadja, pa tudi poljske pridelke obeta letina obilne.

V Kanalu 20. aprila. N. — Zadnje „Novice“ so nam prinesle dopis iz našega trga, o katerem naj rečem to-le: V dopisu omenjeni gospod je res trd Lah, kteremu je bil naš jezik, ko je v Kanal prišel, čisto neznan; a navadil se je že slovenščine po slovnici toliko, da tolmača, kateri sam v slovenščini ni izurjen, v pisarnici lahko pogreša. — Okrajna gosposka nam že tudi kaj malega v slovenskem jeziku piše, posebno pa pravica (sod). Da ljudstvo slabo govori slovensko, niso krivi samo nekdanji laški dekani, temuč tudi grajski gospodje, ki so prešla leta tukaj neprenehoma stanovali in laške ali francozke služabnike imeli; kriva je pa tega tudi nekdanja tukajšna tovarna (fabrika), v kateri je velika množica Lahov tkala. Ni tedaj s slovenščino pri nas celó tako slabo, kakor se piše; sčasoma bode pa še bolje. (Bog daj! Vred.)

V Senožecah 11. malega travna. — Ako stopi kranjski Slovenec v vas svojih sorodnikov bližnjih dežel, se zahteva od njega, da mora biti kos nemškemu, magjarskemu in italijanskemu jeziku. Toliko jezikov pa ni moč se v ljudskih šolah naučiti, ako se ne zane-marja nauk najbolj potrebnih vednosti. Pa tudi stariši ne pošiljajo svojih otrok v ljudsko šolo, da bi si izredili Mezzofante (na pol fante), ohranijo si raji cele fante. Saj se niso s pametjo skregali! — Ljubljenci našega naroda so že večkrat o tem predmetu v državnem in deželnem zboru govorili, al žalibog! bob so metali v steno, zatoraj ostaja domoljubom še zmiraj dosti prilike, da svojó vmes rekó. In zato tudi jez pravim: zakaj bi slovenski jezik zanemarjali, saj

*) Zadnjič sem pozabil povedati, da je veliki ogerski škof Scitovsky rojen Slovak. Ta krstni list darovanje 200.000 gold. Za trnavško gimnazijo se pogodbo magjarskega učnega jezika še le prav objasnuje.

„največ svetá sliši sinom majke Slave!“ Poljaki so nemški jezik iz ljudskih šol odpravili, Čehi tudi, na Primorskem se nemški le v 3. in 4. razredu podučuje, zraven tega pa tudi pridno italijanski jezik goji. Italijanščina bi bila tudi za naš kraj primerna, ker naši tržani, možki in ženske, občujejo se večidel s Trstom in pogostoma z Italijani; naj bi se jim tedaj privoščilo, da bi se namesti nemščine kaj laščine v šoli navadili. Kje neki nemščino rabijo? Izmed 100 otrok, kateri obiskujejo našo šolo, jih gotovo 99 slovenske meje ne prestopi; ako pa želi eden ali več učencev se enega ali drugega tujega jezika bolj temeljito naučiti, naj se posebno pogodi z učiteljem, da doseže svoj namen; tiritjati pa bi se ne smelo, da vsa šola zaradi njega dragi čas trati! Ljudske šole se imajo prestrojiti po okolščinah in potrebah časa, ne pa po prenapetih zahtevah starega kopita. — Že večkrat omenjena tukajšnja drevesnica (vrtna šola) se bo menda ta teden delala. Marsikter robotnik te drevesnice je globoko zdihoval, češ, da bo težko doživel sadú svojega truda, drugi pa, da bi že sad vžival, ako bi se bila ta naprava pred nekaterimi leti dovršila. Vendar bolje kasno ko nikoli! Pričetek mora biti, sicer bi bili na sodnji dan na istem mestu, kakor dandanes. — Za lišp se je okoli dveh krajev zida nasadilo malinov (mrlinov), potem se je presadilo v obliki štirivogelnikov v 3 in 4 rajdah, okoli 1600 dreves, največ divjakov, namreč: drobnic in lesnik, potem iz pešká izrejenih dreves: divjih kostanjev, orehov, češp, breskev, mandeljnov, češinj. Vsakemu hišnemu gospodarju je bilo dovoljeno vsaditi najmanj 5 sadnih dreves, ktera ima pravico čez nekoliko let, kadar se cepi obrastejo, nazaj tiritjati. V sredo drevesnice se je pa nasejalo nekoliko jabelčnih, češnjevih in breskvovih pešek in murbovega semena; obilneje mere takošnega sadú se neki ni moglo nikjer (?) dobiti, ker določba za napravo drevesnice je prepozno došla. Škoda, da se ni večina dečkov udeležila sajenja in sejanja; saj telovadba je kmetu prirojena last! Zraven tega sadišča je čbelnjak (ulnjak), zatoraj bodo učitelji in učenci priložnost imeli, tudi v čbeloreji česa učiti se. — Škoda je, da se ne vpelje v nedeljsko šolo Zalokarkarjevo „Umno gospodarstvo.“ Trgovci in obrtniki imajo svoje akademije, njih kupčijski in obrtniški pomočniki pa nedeljsko šolo; ne smeli bi tedaj kmetijskim fantom njih stanú primerne poduka odtegovati, saj je kmetijstvo temelj državnega blagra. Če že ne morejo šolarji knjige na enkrat plačati, naj bi se jim obroki dovolili. Sredstva imamo; poslužujmo se jih; ne bodimo šalobarde! Za pospeh kmetijstva bi se imela tukaj tudi kmetijska podružnica osnovati. Tudi šolska knjižnica bi se imela napraviti. K temu cilju in koncu bi se imeli vpisati v družbo sv. Mohora in v slovensko Matico in kupiti drugih potrebnih knjig. Pod faro spadajoče vasi Gaberče, Sina-dole, Dolenje vas, Potoče in Laže bi morale svoj soldek po razmeri prebivalcev donesti; naš radodarni trg gotovo ne bi za njimi zaostal; marsikteri domoljub bi kakošno knjigo ali kakošen časnik podaril — pa narejena bi bila farna knjižnica, in po nji odprla bi se vrata do više omike tudi revnim faranom. Soseskine očetje bi morali za take naprave skrbeti! Vrli župan iz Dolenje vasi je ukazal letos do senožeške meje okoli gladke poti v 2 rajdah nasaditi sadnih dreves in cepiti divjakov po občinskem zemljišču; naše srenjsko predstojništvo je pa izpisalo listič dvema zunanjima človekoma, s katerim smeta divjakov po soseskinem prostoru izkopavati in jih v druge kraje prodajati (akoravno se tega blaga tukaj zdaj močno pogreša) namesti da bi se po izgledu gori imenovanega župana ravnalo. Predlanskem je kupilo Štanglov laz za 225 gold., pa

lani ni nikakoršnih obresti donašal, ker trava se je vsa križem popasla; letos se je pa presadilo bora in hojevine na obdelano ledino, kakor da bi v naši soseski bolj pustega, za pogozdevanje Krasa pripravnega zemljišča manjkalo!

Iz Brkinov 15. aprila. B-n. — Okoli Prema so bile lani gosenice vse sadje čisto končale; — vsaka vejica je grdega mrčesa vsa živa mrgolela, in — tako so sadna drevesa o koncu maja gola ostala kakor pozimi. Čudno se je nam zdelo, ker prej ni bilo nikjer nič mešičkov, ki jih naš kmetovavec vselej skrbno pokončava — in vendar toliko te škodljive nesnage! Letos še le sem spazil, ko se je popje razvijati začelo, da ima ta gnjusoba ravno v sredi popka svojo zalego — in vsako peresce ima kot las drobnega črva ali še tudi več, ki so se blezo ravnokar izlegli in se že pásti začeli. Bojimo se tedaj, da sopet letos bomo ob sadje, ki je ravno v našem kraji poglavitni pridelek, ki je v rodovitih letih tisoče forintov v ta kraj doneslo. — Ali bi nam ne vedeli kakega pripomočka povedati, kako bi se ta golazen dala končati? *)

Iz Ljubljane. Volitve mestnih odbornikov so se začele. V pondeljek je volil 3. razred. Izmed 179 volivcev prišlo jih je volit (lepo število) 113, ki so izvolili z veliko večino: g. Jan. Horaka z 91 glasovi, gosp. dr. Orla z 91, gosp. Jož. Debevca z 90, in gosp. Jož. Šventnerja z 87 glasovi, — tedaj vse 4, kakor jih je „mestjanski volitni odbor“ v poslednjem listu „Novic“ nasvetoval. Med unimi, ki jih je nasprotna stranka pod imenom „Viele Wähler“ v „Laib. Zeit.“ nasvetovala, so dobili gospodje Jan. Pajk, Jan. Komar, Jan. Mauser in Mikl. Rudholzer ubogo malo glasov: po 20, 19, 18, 17. — Včeraj je volil 2. razred. Izmed 520 volivcev jih je prišlo volit 310. Gosp. vitez dr. Kaltenegger je bil izvoljen z 257, g. dr. Toman pa s 166 glasovi. Največ glasov (to je, 154) za njima je dobil prof. dr. Valenta, — vsi po nasvetu našega mestjanskega odbora. Ker pa je za 2 glasa premalo do čezpolovičnice dobil prof. Valenta, je danes dopoldne od 8. do 12. ure še ena (ožja) volitev samo med njim in dr. Miteisom, ki je prejel 149 glasov. Pridite tedaj *danes dopoldne* vsi gosp. volivci gotovo, ki volite po priporočilu mestjanskega odbora in volite profesorja dr. Valenta. — Jutri (v četrtek) voli 1. razred. Priporočajo Vam „Novice“ po nasvetu volit. mestjanskega odbora še enkrat gosp. posestnika Antona Frölich-a in gosp. trgovca Jož. Pleiweisa. — Dvoje so zopet letos razodele volitve meščanske: eno je to, da Ljubljančanje pri volitvah niso zaspanci kakor Celovčani, Gradčani itd., ampak da je politično življenje, kakor v Pragi in v Brni, živahno; drugo pa to, da je občinstvo naše tudi politično-zrelo, kajti volivci obéh strank se zvesto ravnajo po nasvetu svojih načelnikov, in ne cepijo se glasovi brez prida na vse vetre.

— 30. dne t. m. bode v deželnem zboru srečkanje kranjskih zemljiško-odveznih obligacij, po katerem se bode izplačalo 70.000 gold. V ta namen pride napovedanih 3217 obligacijnih števil v urno z vrednostjo od 3 milj. 702.290 gold.

— Po doljih 4 mesecih je imela tukajšnja kupčijsko-obrtniška zbornica zopet sejo imeti 21. dne t. m. Al, kakor „Triglav“ piše, je več odbornikov odpisalo, da ne pridejo, dokler ni zbornica po novih volitvah vredjena; prišlo je le 7 odbornikov, tedaj zbor ni bil zadosten za kak sklep. — Kakor slišimo, ima zbornica

*) Ker nam gosenic niste natanko popisali, ne vemo za gotovo, ali je ta ista, ki jo na prvi strani današnjega lista popisujemo. Brž ko ne, pa je vendar, ker je več škodljivke ni nad grbe. Vred.

važne reči rešiti. Ako je tako, in je zbornica res potrebna, naj bi se rešila volilna pravda; če pa zbornica ni potrebna, naj se raje razpusti.

— V dunajski „Zukunft“ se bere važna novica, da vsled „okrožnice“ občespoštovani dekan in deželni poslanec gosp. Jan. Toman, ki je v letošnjem deželnem zboru tako gorko in prepričavno zagovarjal predlog o šolstvu, se je odpovedal dekanstvu, s katerim je združeno tudi distriktno šolsko nadzorništvo, ker mu vest ne pripušča, da bi spolnoval ukaze, kateri so zoper prepričanje njegovo, ki se že mnogo let bavi po kmetih in tedaj na drobno vé, kaj je ljudskim šolam potreba, kaj ne.

— Gosp. A. Zöllner, prihodnji ravnatelj našega gledišča, se je zavezal vsaki mesec po dve slovenski igri dajati s tem, da mu deželni odbor preskrbi igre in so mu v potrebi na pomoč tudi diletanti. Izprva tedaj apelira na „viribus unitis“: gosp. Penu pa je ponudil vodstvo slov. gledišča. Dobro!

— Pevski zbor čitalnicin je v pondeljek zvečer občespoštovanemu domoljubu gosp. F. Terpincu napravil k godu njegovemu lepo serenado.

— „Sokol“ je v saboto sklenil svoje zabavne shode. Vrednik g. J. Noli more reči, da „konec delo hvali.“ Za spominek, ki ga česki „Sokol“ napravi starosti svojemu, rajnemu Fügner-u, se je v tem shodu hipoma nabralo 40 gld. Prvo potovanje „Sokola“ na deželo bode, ako vreme pripušča, 6. maja v Dolsko poleg Láz.

— 18. dan t. m. so obhajali ljubljanski postrežčeki (Dienstmänner) drugo obletnico svojega obstoja s tem, da so se pod vodstvom svojega ravnatelja g. Jan. Müller-ja snidli ob 1/2 7. uri zjutraj v stolni cerkvi pri sv. maši. Lepo je bilo viditi četico krepkih mož, ki so nekaj bili vojaki, zdaj pa so zanesljivi posli na postrežbo mestu. Le en glas je, da je ta naprava zeló po volji mestjanom in da to službo pošteno opravljajo pod vodstvom g. Müllerja, kateri tako skrbno čuje nad njimi, da nismo še slišali nobene napake; zato pa tudi pri vsaki priliki ponavlja željo, da kdor se posluži postrežčeka, naj od njega vselej zahteva tudi marko, ki je spričalo rednega opravilstva. — Res moremo postrežčke in taljige (fiakarje z enim konjem) imenovati mestu zeló priljubljene naprave.

— „Danica“ pravi, da gospoda Jeran in Šranec se nista v Jeruzalem peljala s tisto družbo, katero je sleparski Tuvora na suho djal; ona sta pri družbi, katero vodi pošteni dunajski komisarijat za sv. deželo; tedaj prideta brez zadržka domú.

— „Cvetja iz domačih in tujih logov“ 30. vezek, ki nadaljuje národno pripovedko „Deseti brat“ je ravnokar prišel na svetlo.

— Danes začno Primorci novi tlak delati po mestu.

— Prihodnjo nedeljo bodo tukajšni družinski rokodelci, obhajaje 11. obletnico vstanovitve svoje družbe, ob 8. uri zvečer v redutni dvorani igrali dve igri: slovensko „Sklep“, slika iz rokodelskega življenja, in nemško „Der Deserteur“ oder: „Ehre Vater und Mutter, auf dass es dir wohl gehe auf Erden.“ Pred in med igrama se bodo pele pesme: „Kako lep si dragi dom“, „Slovenca dom“, „Klic na boj“, „Radostno potovanje“, „Jägermarsch“, „Wanderlied“, nazadnje pa cesarska pesem. Vstopnine se plača 20 kr.

— Gosp. dr. Polak, advokat v Kranji, je po dolgi bolezni umrl.

— (Prošnja.) Preuboga vdova se s svojimi otročiči, ker še pogrebščine ne more odrajtati, obrača do milostnih src s pohlevno prošnjo za kak darek, ki ga prejema vredništvo „Novic.“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Pruska vlada tako meša svoje zahteve, da naposled res nebo mirú brez vojske. Zahtevala je od avstrijske vlade, da orožje z rok položi; ta je rekla, da rada, ako tudi ona tako stori, in na to je prišel 23. dne t. m. iz Berolina šopet tak odgovor, da je jasno, da Prus hoče vojsko. Če tudi bi bila vojska velika nesreča za državo našo in vsak želi, da bi je ne bilo, se vendar Avstrija ne more in ne sme užugati dati od tako zagrizenega svojega sovražnika, kterega je dosihmal imenovala „zvestega zveznika.“ Naj bi v vojski, ako že mora biti, bila sreča Avstrii mila, da stáre nepokojneža nemškega, potem naj pa na veke na stran pustí Nemčijo, ktera ji še nikoli ni prijateljica bila in s katero je zaveza nenaravna. Tako želijo vsi slovanski in rumunski avstrijski narodi, tedaj večina avstrijska. — Gotovo je, da se Lah na vso moč pripravljajo na boj, in da Garibaldi stopi iz svojega večletnega pokoja. Zeló oblačno je tedaj politično nebó. — Združeni odbor ogerskih in hrvaških poslancev je v Peštu imel 21. dne t. m. svojo prvo skupščino, v kateri je bil grof Majlath, kralj. stolnik (truchses), enoglasno za prvosednika izvoljen; razpravni jezik je magjarski in hrvaški, tako se pišejo tudi zapisniki. — Ali se bojo sklepi ogerskega deželnega zbora predložili vsem posameznim deželnim zborom v prevdarek ali le eni zbornici, v katero se pošljejo nalašč za to poslanci iz vseh dež. zborov, ni še gotovo. Ministerstvo je neki za prvo (in pravo) pot. — Hrvaški deželni zbor je zopet odložen za toliko časa, da pridejo poslanci domú. — Njih Veličanstvo je potrdilo sklep deželnega zbora dunajskega, po katerem se smejo tudi v drugi šestletni zborovi dôbi predlogi delati o premembi volilnega reda za deželni zbor. — Govori se, da ob novem letu se bo pobiranje davkov izročilo občinam (srenjam.) — Tržaški mestni zbor želi za svoje potrebe pol drug milijon gold. na pósodo, a dozdej še ni dobil posojilca. — Škofijstvo moravsko je vpe-ljalo česki jezik kot svoj službeni jezik; zato dobiva od vseh krajev zahvalnice. Prav tako! Cerkveni jezik naj je tudi škofijski jezik. — Na Českem so žebjarji v taki revščini, da se Bog usmili. Vredništvo „Zukunft“ prosi pomoči tudi druge slovanske brate. Naj bi se vslišala prošnja njegova in tudi iz Slovenskega poslalo ubozim milodarov. — Ravno ko je car ruski unidan imel stopiti v svojo kočijo, je neki grozovitnež s samokresom po njem meril, da bi ga bil ustrelil. Al previdnost Božja je odvrnila smrtno nevarnost od cara, ki po pravici stoji v vrsti najboljših vladarjev ruskih. Mladi kmet Osip Ivanovič Komisorov, ki je blizo hudodelnika stal, vbrisal ga je po roki tako, da krogla ni zadela cara. Zgrabili so tolovaja brž. Vrlega kmeta pa je car že povzdignil v žlahni stan in ga obdaroval, da je oskrbljen za vse življenje svoje.

Listnica vredništva. Gosp. Z. v S: Murbovo seme ste gotovo že dobili. Nova občinska postava za Kranjsko se dobí pri bukvarju gosp. Lerherju po 30 nov. kraje. — Gosp. L. Step. v g. L.: Pošljite nam pohorskih pripovedek; ako so za natis pripravne, radi jih natisniti damo. — Gosp. K. H. v Č: Pride drugi pot gotovo; danes ni bilo mogoče. — Gosp. M. v S: Pride drugi pot.

Kursi na Dunaji 24. aprila.

5% metaliki 57 fl. 90 kr. Ažijo srebra 105 fl. — kr.
Narodno posojilo 60 fl. 75 kr. Cekini 5 fl. 5 kr.